

Fiche 1: Discussienota Naar een duurzaam Europa in 2030

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel*

Discussienota Naar een duurzaam Europa in 2030

b) *Datum ontvangst Commissiedocument*

30 januari 2019

c) *Nr. Commissiedocument*

COM(2019)22

d) *EUR-Lex*

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52019DC0022>

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing*

Niet opgesteld

f) *Behandelingstraject Raad*

Raad Algemene Zaken

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Ministerie van Buitenlandse Zaken

2. Essentie voorstel

In november 2016 kondigde de Europese Commissie in de mededeling “Volgende stappen voor een duurzame Europese toekomst – Europese duurzaamheidsmaatregelen” (gepubliceerd op 22 november 2016)¹ aan een reflectieproces in gang te zetten ten behoeve van de uitvoering van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (*Sustainable Development Goals*, SDG's) na 2020. De Raad Algemene Zaken verwelkomde dit voornemen in Raadsconclusies in juni 2017.

De op 30 januari jl. verschenen discussienota “Naar een duurzaam Europa in 2030” is tot stand gekomen met input van het zogenoemde *Multistakeholder Platform*; een forum waaraan diverse partijen, zoals de private sector, lokale en regionale overheden, ngo's en kennisinstellingen deelnamen. De Europese Commissie geeft aan dat de discussienota bedoeld is als input voor een debat dat de komende maanden tussen burgers, belanghebbenden, overheden en instellingen zou moeten worden gevoerd om inspiratie op te leveren voor de voorbereiding van de strategische agenda 2019-2024 van de Europese Unie en het stellen van de prioriteiten van de volgende Europese Commissie.²

---

¹ BNC fiche: Kamerstukken II, 2016–2017, 22112, nr. 2270

² Pagina 33 van de discussienota “Naar een duurzaam Europa in 2030”

De nota identificeert hoe de EU vorderingen maakt ter realisatie van de SDG's en waar aanvullende actie nodig is, aan de hand van een analyse van leemtes in het beleid (*gap analysis*). Deze analyse is gemaakt om in te kunnen zetten op de terreinen waar de meeste winst te behalen valt bij het implementeren van de SDG's in de komende jaren. Er wordt bijvoorbeeld geconcludeerd dat de lidstaten relatief laag scoren op de *Global SDG Index* betreffende de implementatie van SDG 12 (verantwoorde consumptie en productie) en SDG 14 (duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen). De Commissie zet in de bijlage II 'De prestatie van de EU op de Duurzame Ontwikkelingsdoelen' per SDG kort uiteen welke factoren momenteel gunstig en ongunstig bijdragen aan de vooruitgang in het behalen van de SDG's.

Vervolgens wordt aandacht besteed aan de voornaamste uitdagingen van de EU: economische veerkracht en cohesie, ecologische impact en sociale welvaart. Aan de hand van deze uitdagingen worden vier terreinen geïdentificeerd waarop de EU in zou moeten zetten: I) moderniseren door duurzame consumptie- en productiepatronen, oftewel bewegen van een lineaire naar een circulaire economie, II) de onbalans in het voedselsysteem corrigeren door duurzaamheid tot leidend principe te maken in de voedselketen ("van boer tot bord"), III) toekomstbestendige energie en gebouwen en een toekomstbestendige mobiliteit realiseren., IV) zorgen voor een sociaal rechtvaardige transitie, waarbij iedereen wordt meegenomen.

De kanalen die de Commissie wil inzetten om de benodigde veranderingen te bewerkstelligen op de bovengenoemde beleidsterreinen zijn de volgende horizontale voorwaarden (zogenoemde '*horizontal enablers*'): 1) onderwijs, wetenschap, technologie, onderzoek, innovatie en digitalisering; 2) financiering, prijsstelling, belastingen en mededinging; 3) verantwoord ondernemerschap, maatschappelijk verantwoord ondernemen en nieuwe bedrijfsmodellen; 4) open en op regels gebaseerde handel; 5) goed bestuur en beleidscoherentie waarborgen op alle niveaus.

Tot slot presenteert de Commissie drie scenario's die de basis voor discussie vormen over hoe de EU de implementatie van de SDG's zou kunnen aanpakken. De scenario's verschillen met name in mate van ambitie. De Commissie beoogt niet een keuze te maken tussen deze strategieën maar gaat ervan uit dat de uiteindelijke weg vooruit een combinatie van alle drie zal zijn. De Commissie geeft aan dat de scenario's bedoeld zijn om verschillende opvattingen over de weg vooruit naar voren te brengen en het debat hierover op gang te brengen.

De drie genoemde scenario's zijn:

1. Een overkoepelende EU SDG-strategie die de actie van de EU en de lidstaten stuurt, met coördinatie en monitoring via concrete, tijdsgebonden doelstellingen voor 2030;
2. Voortzetting van de *mainstreaming* van de SDG's in al het relevante EU-beleid door de Commissie, waarbij de wijze van invulling bij de lidstaten blijft;
3. Een versterkte focus op externe actie (derde landen helpen voortgang te bereiken), terwijl de huidige duurzaamheidsambitie binnen de EU wordt bestendigd.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Nederland is gecommitteerd aan de implementatie van de SDG's en hecht aan een effectieve uitvoering van de doelen (Kamerstukken II, 2015-2016, 33625, nr. 213). Voor Nederland staat hierin de samenwerking tussen ministeries, decentrale overheden en maatschappelijke spelers centraal. Nederland heeft de keuze gemaakt om geen nationale SDG-strategie op te zetten. Ieder ministerie is verantwoordelijk voor de uitvoering van de doelen die direct betrekking hebben op hun beleidsterreinen. De voortgang hierop wordt jaarlijks naar de Kamer gerapporteerd.

De SDG's worden mede bereikt met de inzet van decentrale overheden. De doelen raken aan belangrijke opgaven voor lokale overheden, zoals het terugdringen van ongelijkheid, maatschappelijke integratie, duurzame productie en consumptie, een veilige leefomgeving en kwalitatief en participatief (lokaal) bestuur.

Het kabinet besloot in mei 2018 om het bestaande toetsingskader van de overheid, het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK), aan te passen aan de SDG's. Het kabinetsbesluit luidde dat het IAK zou worden aangevuld met twee onderwerpen die nog ontbraken: het effect van voorstellen op gendergelijkheid (SDG 5) en op ontwikkelingslanden. Deze aanpassing heeft inmiddels plaatsgevonden (Kamerstukken II, 2018-2019, 33625, nr. 265). Daarnaast zijn er ook andere belangrijke initiatieven die de inzet van Nederland op de SDG's illustreren. Zo zal ook kringlooplandbouw een belangrijke rol spelen bij de inzet van het Nederlandse kabinet en bijdragen aan de overgang naar een circulaire economie en het behalen van de SDG's.³⁴

Het kabinet vindt dat de EU, als grote mondiale speler, een voortrekkersrol dient te spelen bij het bereiken van de SDG's, zowel binnen de EU als daarbuiten. De EU heeft een leidende rol gespeeld bij de totstandkoming van de SDG's en dient tevens een actieve rol bij de uitvoering te spelen. Hierbij dient de EU waar mogelijk zich aan te sluiten bij bestaande initiatieven. De EU moet hierin, zoals in de nota beschreven, ook andere mondiale spelers aanmoedigen om aan duurzame ontwikkeling in lijn met de 2030-doelen te werken. In het licht van SDG 17 (partnerschap om de doelen te bereiken) is het belangrijk dat de EU op alle schaalniveaus samenwerking en inclusiviteit zoekt en bevordert.

Het kabinet is van mening dat de rol van de EU er met name één moet zijn van coördinatie in beleidscoherentie, en van monitoring van de voortgang op de SDG's. Belangrijk hierbij is dat deze monitoring niet tot te grote administratieve lasten leidt. Nederland is voorstander van het maken van een beleidsafpraak dat er voor iedere SDG op EU-niveau monitoring plaatsvindt, waarbij voortgebouwd kan worden op bestaande nationale en internationale monitoringsmechanismen. Zo

---

³ Nederland heeft in het Rijksbrede Programma Circulaire Economie de ambitie vastgesteld om in 2050 volledig circulair te zijn.

⁴ Kamerstuk 35 000 XIV, nr. 72

zijn er reeds indicatoren afgesproken waarop de EU de realisatie van SDG's op EU-niveau monitort en rapporteert⁵.

In de Staat van de Europese Unie 2019 (Kamerstukken II, 2018-2019, 35078, nr. 1) heeft het kabinet aangegeven welke prioriteiten het ziet voor de nieuwe Commissieperiode: migratie, veiligheid, een sterke en duurzame economie die bescherming biedt, klimaat, en het behartigen van waarden en belangen in het buitenland. Deze prioriteiten raken allemaal aan verschillende SDG's – realisatie daarvan zal dus ook bijdragen aan het behalen van de SDG's binnen en buiten Europa. Voor het verder bevorderen van deze beleidscoherentie is Nederland voorstander van het instellen van een coördinerend Commissaris voor duurzame ontwikkeling. Dit zou bijvoorbeeld een nauwere samenwerking tussen de verschillende DG's in Brussel ten goede kunnen komen.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Algemeen

Het kabinet verwelkomt de discussienota. De Raad vroeg hierom reeds in zijn Raadsconclusies van juni 2017. Het kabinet vindt het belangrijk dat de focus zo snel mogelijk komt te liggen op implementatie. Voorkomen moet worden dat er nu lang tussen de Raad en Commissie wordt gediscussieerd over de juiste aanpak, waardoor tijd verloren gaat die besteed moet worden aan daadwerkelijke vooruitgang op implementatie van de SDG's.

Het kabinet onderschrijft dat alle bestuurlijke niveaus een belangrijke rol spelen in het behalen van de SDG's⁶. Het kabinet verwelkomt daarnaast de betrokkenheid van het Multi Stakeholder Platform in de totstandkoming van de nota aangezien de SDG's alleen behaald kunnen worden in samenwerking met andere sectoren en belanghebbenden. Ook verwelkomt het kabinet dat de implementatie van de SDG's bijdraagt aan sterkere beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling tussen EU-beleidslijnen onderling en tussen EU-beleidslijnen en nationale beleidslijnen.

Scenario's / Rol van de EU

Voor Nederland is het belangrijk dat de EU een hoog ambitieniveau toont voor het behalen van de SDG's. Een EU-brede implementatiestrategie (scenario 1) past daarbij. Voor verschillende SDG's en beleidsthema's is hierin evenwel een andere rol en aanpak van de Europese Commissie en lidstaten vereist. Daarom is het kabinet het met de Commissie eens dat het kiezen van enkel één van de drie scenario's uit de discussienota niet de juiste strategie is. Zowel een EU-brede implementatie-strategie (scenario 1), als mainstreaming van verduurzamingsbeleid (scenario 2) én verdere inzet op externe actie (scenario 3) zijn noodzakelijk om de SDG's voor 2030 te behalen.

---

⁵ Eurostat rapport 2018: Sustainable development in the European Union — Monitoring report on progress towards the SDG's in an EU context — 2018 edition

⁶ Onderzoek toont aan dat 65% van de SDG's risico lopen indien lokale en regionale overheden onvoldoende betrokken worden. Zie bijvoorbeeld: Misselwitz & Salcedo, Discussion Paper Nr. 3: Sustainable Development Goals and Habitat III: Opportunities for a successful New Urban Agenda, Cities Alliance

Scenario 1: Dit scenario toont het hoogste ambitieniveau. Het kabinet onderstreept het belang van een implementatiestrategie die concrete maatregelen en termijnen bevat om de Agenda 2030 in het algehele EU-beleid ten uitvoer te brengen. Nederland pleit hierin voor een pragmatische aanpak waarin het behalen van resultaten centraal staat en zoveel mogelijk voorgebouwd wordt op bestaande monitorings- en evaluatiemechanismen. Daarbij zijn er ook SDG's en beleidsgebieden, zoals in onderwijs of armoedebestrijding, waar de EU beperkt bevoegd is en lidstaten voldoende zeggenschap moeten houden over hoe zij nationaal en lokaal de doelen implementeren. Hierbij is het uitgangspunt dat scenario 1 niet moet leiden tot een eventuele uitbreiding van EU-bevoegdheden. Thematisch moet de EU zich focussen op de zaken die niet alleen of onvoldoende in nationaal verband haalbaar zijn, maar ook een regionale en/of mondiale aanpak behoeven. Hierbij zijn de terreinen geïdentificeerd in de discussienota een goed uitgangspunt: de transitie naar een circulaire economie, verduurzaming van het voedselsysteem, verduurzamen van mobiliteit, verduurzamen van gebouwen en energievoorziening, en het zorgen voor een groene transitie waarbij niemand achterblijft.

Scenario 2: Het kiezen voor *enkel* scenario 2 is voor Nederland ook geen goede optie, omdat volgens het kabinet dan het risico bestaat dat lidstaten economische belangen op de korte-termijn voorrang geven in plaats van duurzaamheidsdoelstellingen. Ook zou bij scenario 2 beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling tussen EU-beleidslijnen onderling en tussen EU-beleidslijnen en nationale beleidslijnen tevens moeilijker te waarborgen zijn.

Scenario 3: Dit scenario is de minst geprefereerde optie, omdat enkel vergrote inzet op extern beleid op SDG's onvoldoende zal zijn om de doelstellingen te behalen. Nederland ziet dat het EU extern beleid al goed in lijn is gebracht met SDG's, maar dat op EU-intern beleid ten aanzien van de SDG's nog versterkte coördinatie gewenst is. Het is daarom goed dat het paper veel aandacht geeft aan de interne implementatie en samenhang van SDG's. Hierbij verwelkomt Nederland de aandacht van de Commissie voor de mogelijke effecten van dit (interne) beleid op externe beleidsterreinen, zoals bijvoorbeeld de externe werking van een interne gemeenschappelijke markt. Het bereiken van de SDG's vraagt om een geïntegreerde en coherente benadering en vormgeving van het interne en externe beleid van de EU. Dit is ook in lijn met de Global Strategy for the EU's Foreign and Security Policy⁷ en de European Consensus on Development⁸.

Het kabinet verwacht dat de volgende Europese Commissie met spoed een implementatiestrategie opstelt voor de uitvoering van de SDG's op basis van de reflecties naar aanleiding van de discussienota. Conform de Raadsconclusies van juni 2017 vindt het kabinet dat deze implementatiestrategie concrete maatregelen en termijnen moeten bevatten om de Agenda 2030 in het algehele EU-beleid ten uitvoer te brengen.

---

⁷ EU (2016) Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe - A Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy

⁸ EU (2017) The New European Consensus on Development: 'Our World, Our Dignity, Our Future' – Joint Statement by the Council and Representatives of the Governments of the Member States Meeting with the Council, the European Parliament and the European Commission

Specifieke beleidsterreinen

Het kabinet heeft eerder aangegeven het belangrijk te vinden dat de Commissie een gedegen *gap analysis* zou uitvoeren voor wat betreft het SDG-beleid om zo te identificeren waar de EU diens inspanningen zou moeten intensiveren. Het kabinet is daarom tevreden dat de Commissie hier gehoor aan heeft gegeven. Het kabinet kan zich in belangrijke mate herkennen in de gemaakte analyse en ziet in de geïdentificeerde aandachtspunten veel beleidsterreinen terug die het kabinet al prioriteert zoals de transitie naar een circulaire economie. Het kabinet verwelkomt daarbij de geïdentificeerde instrumenten (de *horizontal enablers*) voor verandering, in het bijzonder internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen, beleidscoherentie voor ontwikkeling, en inzet op onderwijs, onderzoek en innovatie.

Het kabinet verwelkomt de verwijzing naar internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO). Dit is wat het kabinet betreft een belangrijk middel om stappen vooruit te maken op de SDG's. Het voornemen om te zoeken naar manieren om bedrijven aan te moedigen om de SDG's in hun bedrijfsvoering te integreren is wat het kabinet betreft een goede inzet, met een belangrijke focus op agrarisch Nederland. Belangrijk bij IMVO is om naast de *United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGP's) ook te blijven verwijzen naar de algemeen aanvaarde *Organisation for Economic Co-operation and Development Guidelines on Multinational Enterprises*.

Het kabinet vindt dat de Commissie nog enigszins tekortschiet wat betreft haar visie in de discussienota op het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). De Commissie benadert GLB vanuit een ketengedachte (van boer tot bord) en hoewel de Commissie aangeeft dat de transitie van een voedselsysteembenadering naar een werkelijk duurzaam voedselsysteem noodzakelijk is, zou de Commissie een volgende (interne) integratieslag kunnen en moeten maken. Met de integratie van milieu en biodiversiteit in het GLB is duidelijk voortgang geboekt, maar klimaatdoelstellingen en de sociale dimensie (met name consumentgedrag, voedselkeuze, voedsel- en dieetpatronen) blijven nog voor een belangrijk deel buiten beeld.

Op het terrein van klimaat wordt in dit document vooral in algemene zin verwezen naar de Overeenkomst van Parijs en de langetermijnstrategie voor klimaat die in november 2018 is verschenen⁹, evenals het voorstel van de Europese Commissie om 25% van het nieuwe Meerjarig Financieel Kader voor de EU aan klimaatgerelateerde uitgaven te besteden. Het kabinet ziet op punten ruimte voor meer ambitie van de EU zoals binnen het nieuwe MFK. Dit is nader toegelicht in de Kamerbrief van de Staat van de Unie¹⁰. Ook wordt er op sociaal terrein een sterkere relatie gelegd tussen onder andere klimaat en migratie en het ombuigen van de sociaaleconomische gevolgen in kolenregio's naar nieuwe bedrijvigheid en mogelijkheden tot innovatie (het *Coal Transitions Initiative*). Het kabinet verwelkomt dit aangezien hiermee een brug geslagen kan

---

⁹ BNC fiche: Kamerstukken II, 2018-2019, 22112, nr. 2757

¹⁰ Kamerstukken II, 2018-2019, 35078, nr. 1

worden tussen meer klimaatambitie en het verzachten van de sociale gevolgen in specifieke kolenregio's.

Het kabinet verwelkomt de specifieke verwijzing naar het ernstige duurzaamheidstekort en de milieuschuld die EU lidstaten momenteel opbouwen door overmatig gebruik en uitputting van onze natuurlijke hulpbronnen, waarmee het vermogen om binnen de grenzen van onze planeet aan de behoeften van toekomstige generaties te voldoen, in gevaar komt.

Het kabinet deelt de boodschap dat meer publieke en private middelen nodig zijn voor het financieren van de transitie in de EU. Verduurzaming van financiële markten is hiervoor van belang, door onder andere meer inzicht in duurzaamheidsrisico's en het tegengaan van greenwashing. Het Kabinet steunt dan ook het initiatief van de Europese Commissie om met een actieplan voor duurzame financiering hieraan bij te dragen. Het Kabinet heeft vorig jaar haar positie op verschillende voorstellen uiteengezet¹¹, waaronder ambitieuze inzet op mobiliseren van groene investeringen, internationale positionering van de duurzame energiesector en uitfaseren van publieke financiële steun aan steenkolenprojecten en aan de exploratie en ontwikkeling van nieuwe voorraden olie en gas in het buitenland¹².

Het kabinet steunt ook het uitgangspunt dat er een belangrijke verbetering mogelijk is op het gebied van milieubelastingen, aangezien uitstoot niet ophoudt bij de grens en de EU hier gezamenlijk kan optrekken. Het herkent zich echter niet in de visie dat besluitvorming met unanimititeit op het gebied van belastingen moet worden afgeschaft omdat het verdere belastinghervormingen in de weg zit. Het kabinet is van mening dat we ook met unanieme besluitvorming belangrijke successen kunnen boeken. Zij betreurt het dat de controversiële discussie over besluitvorming gekoppeld wordt aan een zeer positieve aanbeveling over het bereiken van de klimaatdoeleinden.

Het kabinet is verheugd dat de Commissie constateert dat ondernemingen een belangrijke rol hebben te spelen in de duurzaamheidsovergang. Het constateert daarbij wel dat onduidelijkheid over de interpretatie van Europese mededingingsregelgeving door de Commissie er aan bijdraagt dat ondernemingen terughoudend zijn om samenwerking te zoeken. Onduidelijk is welke samenwerking ten behoeve van duurzaamheid wel en welke niet door de beugel kan. Scherpere duiding van de wijze waarop de Commissie op mededingingsgebied toezicht houdt op dergelijke initiatieven kan deze angst helpen wegnemen.

Het kabinet vindt dat de sociale dimensie nog meer naar voren zou kunnen komen in de discussienota, en een centrale focus moet krijgen binnen SDG-beleid. Dit mede met het oog op het draagvlak voor de maatregelen die genomen dienen te worden voor een duurzame transitie. Zo blijven een aantal sociale SDG's nog vrij onderbelicht, waaronder ook het focusgebied gender (SDG 5). Aanvullend onderzoek door de Commissie naar de voortgang op de implementatie op de

---

¹¹ BNC fiches: Kamerstukken II, 2018-2019, 22112, nr. 2654, 2655 en 2656

¹² Kamerstukken II, 2018-2019, 34952, nr. 44

SDG's met disaggregatie naar specifieke sociale doelgroepen zou volgens het kabinet behulpzaam zijn om de sociale dimensie beter in kaart te brengen. Daarnaast zou een combinatie van goede gezondheid en welzijn (SDG 3) en veilige en duurzame leefomgeving (SDG 11) het uitgangspunt moeten vormen voor toekomstig EU beleid om een gezonde samenleving met een hoge levenskwaliteit en gelijke kansen voor iedereen te garanderen. Ook moet er versterkte aandacht zijn voor de directe gevolgen van de duurzame transitie voor de arbeidsmarkt. Banen veranderen zowel van inhoud als van vorm geheel. Hierdoor ontstaan ook nieuwe kansen en moeten mensen uit alle lagen van de bevolking die kansen kunnen aangrijpen. Recent heeft de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) becijferd dat er wereldwijd 18 miljoen banen te winnen zijn wanneer het Parijsakkoord gehaald wordt¹³.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Vrijwel alle lidstaten verwelkomen het initiatief van de Commissie met betrekking tot het uitbrengen van de nota, en benadrukken met name het belang van voldoende ambitieniveau van de Commissie. Een aantal lidstaten vindt de gepubliceerde discussienota inhoudelijk nog te kort schieten. Het merendeel van de lidstaten geeft aan niet te willen kiezen tussen de drie scenario's. Een enkele lidstaat geeft de voorkeur voor scenario 1 of 2. Enkel scenario 3 als beleidslijn lijkt door geen enkele lidstaat gesteund te worden. Lidstaten geven verder veelal aan dat we gebruik moeten maken van al bestaande mechanismen voor implementatie en monitoring. Kleinere lidstaten wijzen op mogelijk (te) grote nieuwe bureaucratische lasten van een overkoepelende implementatiestrategie op Europees niveau.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheid

Het kabinet heeft een positieve grondhouding ten aanzien van de bevoegdheid van de EU. De discussienota heeft betrekking op diverse beleidsterreinen waaronder milieu, energie, ontwikkelingssamenwerking, Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB). Op het terrein van milieu, energie en het GLB heeft de Unie een gedeelde bevoegdheid met de lidstaten (zie art. 4, lid 2, onder e, i en d, VWEU). Op het terrein van ontwikkelingssamenwerking heeft de EU een parallelle bevoegdheid (de uitoefening van de EU-bevoegdheid op dit terrein belet de lidstaten niet hun eigen bevoegdheid uit te oefenen (art. 4, lid 4 VWEU)). Op het terrein van het GBVB zijn de lidstaten bevoegd om extern naast de Unie op te treden (zie art. 2, lid 4, VWEU). Voor zover de EU een positie heeft ingenomen, dienen de lidstaten deze te respecteren.

---

¹³ World Employment and Social Outlook 2018: Greening with jobs, International Labour Office, Geneve

Het betreft hier overigens geen aankondiging van concrete EU-regelgeving. De Commissie beoogt met deze discussienota input te leveren voor debat over de toekomst van Europa en de voorbereiding van de strategische agenda 2019-2024. Hiertoe is de Commissie bevoegd.

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet t.a.v. de subsidiariteit is positief. De EU is het geëigende platform om te streven naar de aanpak van mondiale, grensoverschrijdende problemen en bijgevolg de realisering van de SDG's. Optreden op EU-niveau is tevens wenselijk aangezien de verwachting is dat sterkere gecoördineerde maatregelen voor duurzame ontwikkeling positieve gevolgen hebben voor de interne gemeenschappelijke markt en de mondiale concurrentiepositie van de EU. Uiteindelijke eventuele acties dienen volgens het verdrag en principe van subsidiariteit genomen te worden.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet t.a.v. de proportionaliteit is positief. De eventuele vervolgstappen naar voren gebracht in de discussienota van de Commissie laten voldoende ruimte voor nationale inzet en staat inhoudelijk in evenredige verhouding tot de geformuleerde doelstellingen. Zoals eerder aangegeven beschouwt het kabinet een combinatie van de verschillende scenario's de beste weg vooruit. Daarbij zij wel opgemerkt dat een eventuele keuze voor enkel scenario 3 naar de mening van het kabinet onvoldoende zou zijn om de gestelde doelstellingen te bereiken, aangezien zoals onder 3b toegelicht in dit scenario onvoldoende aandacht is voor de benodigde beleidsacties binnen Europa. Als door de Commissie gekozen wordt voor *enkel* scenario 1, zal het kabinet ervoor waken dat voldoende ruimte wordt gelaten voor nationale en lokale inzet.

d) Financiële gevolgen

Er worden geen beleidsvoorstellen gedaan en aldus geen consequenties voor de EU-begroting verwacht. Mochten deze desondanks optreden, is het kabinet van mening dat eventuele benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2014-2020 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. De kabinetsinzet voor het volgende Meerjarig Financieel Kader (MFK) is leidend voor een integrale afweging van middelen voor de periode na 2020; Nederland wil niet vooruitlopen op de besluitvorming over het volgende MFK. De financiële invulling zal per individueel actiepoint door de EU-lidstaten in de relevante voorbereidende raads werkgroepen en raden besproken worden.

Daarnaast worden er geen financiële consequenties verwacht voor rijksoverheid of decentrale overheden. Mochten deze onverwacht toch optreden, dienen eventuele budgettaire gevolgen te worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, administratieve lasten en concurrentiekracht

In deze mededeling wordt geen wet- of regelgeving aangekondigd. Onvoorziene stijgingen van de administratieve lasten dienen te worden gecompenseerd door het beleidsverantwoordelijke departement, waarbij compensaties zoveel mogelijk dienen te geschieden binnen het domein waarin de tegenvaller plaatsvindt. Wanneer concreet beleid voorgesteld zal worden, zal het kabinet toezicht houden met name op de regeldruk voor bedrijven. De uitvoering van het EU SDG-beleid heeft potentieel grote gevolgen voor de regeldruk van bedrijven. Het is van groot belang om bij de afweging van mogelijke instrumenten en het opstellen van programma's om de SDG-doelen te behalen de bedrijfseffecten mee te wegen en te kiezen voor de minst belastende instrumenten.